

KINDERWIJKRAAD:

Praktijklessen in burgerschap

Lessen burgerschap zijn ongetwijfeld nuttig. Maar Jos Clout zet zijn leerlingen liever aan het werk in de wijk. “Ze leren samenwerken, doen zelfvertrouwen op en boksen dingen voor elkaar.”

TEKST EN FOTOGRAFIE MARTIN VAN ROOIJ ILLUSTRATIES FREEPIK

Je hebt werksteden en chique steden. Rotterdam staat te boek als stad van arbeiders, van opgestroopte mouwen, van niet lullen maar poetsen. In chique steden ligt het accent meer op fraaie architectuur en de geneugten van het leven. Een goed voorbeeld is bisschopsstad Roermond met zijn gezellige binnenstad en talloze verleidingen op het gebied van horeca. Wie een goedgevulde beurs heeft, hoeft zich in Roermond geen moment te vervelen.

Het rijke Roomsche leven in het centrum van Roermond staat in schril contrast met de alledaagse beslommingen in de wijk Roer-

mondse Veld, amper een kilometer verderop. Jos Clout, schoolleider van basisschool De Zonnewijzer: “Een laaggemiddeld opleidingsniveau, een laaggemiddeld inkomen, veel gevallen van jeugdhulpverlening, kortom: een wijk met uitdagingen. De mensen zitten hier zo krap dat ik niet eens geld voor een schoolreisje durf te vragen. Dat regel ik wel op een andere manier. Hoe? Jongen, er is zo veel geld! Je moet een beetje de weg weten. Allereerst heb ik een goede relatie met de gemeente. Als ik een goed plan heb, vind ik vaak gehoor. Ik betrek vaak ketenpartners bij mijn plannen zoals de gemeente, jeugdzorg, GGD en de bibliotheek. Volgens mij heeft iedere gemeente een potje voor armoedebestrijding. Ik heb een plan ingediend voor positieve gezondheid. De kern ervan is dat kinderen zelf de regie nemen over hun eigen gezondheid, in de breedste zin van het woord. Iedereen enthousiast. Op een gegeven moment vroeg iemand van de gemeente me: ‘Jos, en wat is *mijn* rol hierin?’ Ik zei: ‘Jij gaat dit betalen.’ Dat was geen probleem.”

VRAAGBAAK

De Zonnewijzer zou ook ‘De Wegwijzer’ kunnen heten. Jos: “Veel wijkbewoners kennen de weg niet binnen de Nederlandse samenleving. Ik krijg bijvoorbeeld weleens de vraag wat mensen kunnen

“Kinderen zeggen in feite: Haal me van de iPad af!”

De kinderraad van basisschool De Zonnewijzer. Bovenste rij (v.l.n.r.): Danya, Wida, Firdaus, Sanija, Meryem en Jamila. Onderste rij (v.l.n.r.): Baseer, Naim, Assia, Dynya, Amina en meneer Jos.

doen aan ratten in hun huis. Veel bewoners in deze wijk zijn de Nederlandse taal niet machtig, komen hun huis zelden uit en beschikken amper over een sociaal netwerk. Wij fungeren voor veel ouders in deze wijk als vraagbaak.” Een deel van die ouders doet volgens Jos aan ‘extern attribueren’: ze geven de rijksoverheid, de gemeente of de woningbouwvereniging de schuld voor hun situatie. “Daar ben ik fel op tegen. Kijk eerst naar jezelf en wat jij kunt doen voordat je naar een ander wijst. Mijn motto is: niet *mopperen* maar *opperen*: ideeën bedenken. Dat geldt ook voor kinderen. Kinderen zijn van nature nieuwsgierig en creatief, maar we geven ze niet altijd de ruimte. Doe je dat wel, dan gebeurt er iets.”

NIET ZENDEN MAAR VRAGEN

Zodra het schooljaar begint, verschijnen de eerste vergaderingen in de roosters van leerkrachten. Niet op De Zonnewijzer, althans niet in september. Jos Clout: “In september gaan al onze leerkrachten op huisbezoek. Niet om te praten, maar om te luisteren naar het antwoord op één vraag: ‘Beste ouder, wat kan ik voor je doen?’ Niet zenden maar vragen. Er zit maar één nadeel aan: onze leerkrachten worden als vorsten ontvangen. Ze komen in die periode gemiddeld een kilo of drie aan en gaan met dozen lekkers naar huis.”

BALLEN IN DE LUCHT

Op de vraag om zijn leerlingenpopulatie te beschrijven zegt hij: “Wacht even, ik haal er mijn vriendin even bij.” Even later keert hij terug met een dienblad met daarop een pop, omringd door gekleurde ballen. “Dit is mijn vriendin *Sunny*, naar de Zonnewijzer. Ze verbeeldt de veelheid aan nationaliteiten binnen dit gebouw. Kijk eens naar al die ballen die Sunny in de lucht moet houden. Dit zijn enkele van de ‘uitdagingen’ die in deze wijk veel voorkomen. Kinderen komen bij ons binnen met een taalachterstand van soms wel twee jaar. We hebben projecten ontwikkeld met logopedie, met de bibliotheek en met de voorschoolse opvang om laaggeletterdheid te bestrijden. Dat kunnen wij niet in ons eentje. Sunny zit per jaar maar duizend uur per week op school en is vijfduizend uur per jaar wakker. Kortom: ook op andere momenten moeten kinderen leren. Onze aanpak werkt; veel kinderen hebben hun taalachterstand weggewerkt als ze onze school verlaten. Alleen al om die reden vind ik dat leerkrachten meer mogen verdienen.”

Een jaar of vijf geleden las Jos een artikel over een kinderraad. “Ik bezocht vervolgens een bijeenkomst en was meteen voor het idee gewonnen: kinderen in staat stellen om actief te participeren. We moeten ervoor zorgen dat de stem van kinderen wordt gehoord, door ze te vragen: wat wil jij?” Jos richtte een stichting op, de kosten werden betaald door de gemeente Roermond. “En dat is goed besteed geld. Kinderen die invloed hebben op de inrich-

ting van hun wijk zijn betrokken. Ze gaan echt niet pleiten voor een nieuw speeltuintje om het vervolgens te vernielen. Ze zijn er zuinig op.” De stichting heeft inmiddels in Roermond en de gemeente Roerdalen acht kindervijkraden opgericht. “Voor ze aan slag gaan, krijgen ze drie lessen. In de eerste les leggen we uit hoe een democratie werkt. In de tweede les leren ze een goed plan te maken en dat te presenteren. En in les drie gaan we stemmen.”

Sunny staat symbool voor de veelheid aan nationaliteiten op school en de uitdagingen in de wijk.

PRAKTIJKLES IN BURGERSCHAP

Jos beschouwt de kindervijkrad als een gesublimeerde les in burgerschap. “Het is ongelooflijk leerzaam. Onze kinderen wilden bijvoorbeeld meer speelgelegenheid in de wijk. Dat ging veel verder dan het uitzoeken van leuk speelmeubilair. Zo maakten ze foto’s van de speelplekken en hielden ze interviews met buurtbewoners: wat willen zij en waar hebben ze last van? Ook vroegen ze aan andere kinderen: wat zouden jullie willen? Tot slot hebben ze hun plannen gepresenteerd bij de gemeente. En dan is het een kwestie van doorpakken. Als een ambtenaar zegt: ‘Dat neem ik mee’, dan vraag ik: ‘Bedoelt u daarmee dat het niet doorgaat?’ We leren onze leerlingen hun vragen aan de ambtenaren scherp en helder te formuleren, ondanks hun taalachterstand, want anders krijg je geen antwoord.”

VOORSORTEREN

Het belang van burgerschap wordt volgens Jos steeds breder onderschreven. “Er is een nieuw curriculum en ze zijn bezig de kerndoelen te herschrijven naar nieuwe leerdoelen. Met de kindervijkrad sorteert ik daar alvast op voor. Met de lessen die onze stichting heeft ontwikkeld stellen scholen kinderen in staat

burgerschap te oefenen en een bijdrage te leveren aan de samenleving.” Wie zijn oor bij de kinderen te luisteren legt, zal volgens Jos vooral te horen krijgen: geef mij een plek om te spelen. “Feitelijk zeggen ze: ‘Haal mij van die iPad af!’ Maar dat is niet het enige. Ze hebben ook last van racisme en pesten, ook online. Dat zijn onderwerpen waarover we met elkaar uitgebreid in gesprek gaan. Ook houden onze leerlingen ieder jaar een wijk-opruimdag.”

Tijd voor de kinderen! Twaalf kinderen mogen uit de les om te vertellen wat ze doen in de kindervijkrad. Hun ouders komen uit Nederland, Marokko, Turkije, Bosnië, Afghanistan en Iran. Twaalf kinderen: zoveel stoelen passen niet rond één tafel, dat zien ze al snel. Eendrachtig verschuiven ze een tafel en wat stoelen zodat iedereen kan zitten. Baseer steekt als eerste zijn vinger op. Hij vertelt dat hij lid is geworden van de kindervijkrad omdat hij wilde leren praten voor een groep mensen. “Ik stotter soms als ik voor de klas moet staan. Ook wil ik leren met de mensen om me heen om te gaan.” Fatima: “Ik was bang om voor grote groepen mensen te praten. Daarom ben ik lid geworden. En om leuke dingen te doen voor de wijk.” Dunya heeft veel geleerd van de kindervijkrad. “Bijvoorbeeld samenwerken, na te denken voor je iets zegt en goede beslissingen te nemen.”

Er is veel geld,
je moet alleen
de weg weten.

De kinderen praten met trots over wat ze hebben bereikt. Dunya: “We hebben speeltuintjes in de buurt opgeknapt, na lang zeuren bij de gemeente. Ook hebben we een toneelstuk gemaakt over racisme en rookvrije zones gemaakt.” Allez, naar buiten voor foto’s. De kinderen staan op en verlaten het lokaal, maar niet voordat ze – ongevraagd – de tafels weer uit elkaar hebben gezet, de stoelen netjes aangeschoven.

LEERLINGENRADEN GEZOCHT!

Voor het volgende nummer zoeken we weer leerlingengraden die wat willen vertellen. Aanmelden kan met een mail naar info@pomangement.nl.